

Økonomistaben for vidare ekspedering

<i>Saksnr</i>	<i>Løpenr.</i>	<i>Saksansvarleg</i>	<i>Arkiv</i>	<i>Dato</i>
2016/190	3115/2016	FIVELSTAD	103	01.03.2016

Melding om vedtak i Ørsta formannskap 1.3.2016, sak 22/16

HØYRINGSSVAR - NYTT INNTEKTSSYSTEM

Saksprotokoll i Ørsta formannskap - 01.03.2016

VEDTAK:

Formannskapet viser til kommentarane i saksutgreiinga. Ørsta kommune ser med uro på regjeringa sitt framlegg til nytt inntektssystem ved at stadig større andel av driftsulempene i tenesteytinga vert definert som frivillige kostnader.

Ørsta kommune vil særskilt presisere behovet for at staten ivaretek minsteinntektskommunane og held fast på dagens forhold mellom skatt og ramme (skatteandel).

Vidare vil Ørsta kommune særskilt presisere at eingongstilskot og reformtilskot i samband med kommunereforma ikkje skal gå på bekostning av framskriving av dagens nivå på inntektsoverføringa til kommunesektoren.

Handsaminga (8 r.f.)

Rådmannen endra si tilråding i første setning: Formannskapet viser til....

Rådmannen si endra tilråding fekk 4 mot 4 røyster

Ved lik stemmegjeving avgjer møteleiar si røyst utfallet, rådmannen si endra tilråding vart såleis vedteke.

Rett utskrift

Inger Johanne E. Løeng
Politisk sekretær

SAKSFRAMLEGG

Sakshandsamar Andrea Fivelstad

Arkivsak: 2016/190

:

Løpenr.: 1423/2016

Utvalsaksnr.

22/16

Utval

Ørsta formannskap

Møtedato

01.03.2016

Saka gjeld: **HØYRINGSSVAR - NYTT INNTEKTSSYSTEM**

TILRÅDING TIL VEDTAK:

Kommunestyret viser til kommentarane i saksutgreiinga. Ørsta kommune ser med uro på regjeringa sitt framlegg til nytt inntektssystem ved at stadig større andel av driftsulempene i tenesteytinga vert definert som frivillige kostnader.

Ørsta kommune vil særskilt presisere behovet for at staten ivaretek minsteinntektskommunane og held fast på dagens forhold mellom skatt og ramme (skatteandel).

Vidare vil Ørsta kommune særskilt presisere at eingongstilskot og reformtilskot i samband med kommunereforma ikkje skal gå på bekostning av framskriving av dagens nivå på inntektsoverføringa til kommunesektoren.

Saksvedlegg:

S 08.02.201 08.02.201 Høyrings svar - Nytt
6 6 inntektssystem

Uprenta saksvedlegg:

Høyringsnotat.

Saksopplysningar:**Informasjon som ligg på heimesida til regjeringa;**

" Som varslet i kommuneproposisjonen for 2016, vil regjeringen foreta en helhetlig gjennomgang av inntektssystemet for kommunene. I denne gjennomgangen skal inntektssystemet også ses i sammenheng med kommunereformen. Regjeringens forslag ligger nå ute på høring"

Saksgang:

Mars 2016 Høyringsfrist 1.3.2016

Mai 2016 Forslag til nytt inntektssystem skal presenterast – i samband med kommuneproposisjonen for 2017.

I denne gjennomgangen skal inntektssystemet sjåast i samanheng med

kommunereforma.

Juni 2016 Frist: Medio juni; Stortinget – handsaming av nytt inntektssystem

Juli 2016 Frist: 01.07.2016; Regjeringa – handsaming av nytt inntektssystem

Okt. 2016 Forslag til statsbudsjettet 2017 vert lagt fram, Prop 1 S
Grønt hefte; Beregningsteknisk dokumentasjon til Prop 1 S
(Inntektssystemet for kommunar og fylkeskommunar)

Des 2016 Vedtak statsbudsjettet 2017

Jan 2017 Nytt inntektssystem vert gjeldande frå 01.01.2017

Regjeringa sendte ut denne pressemeldinga 17.12.2015:

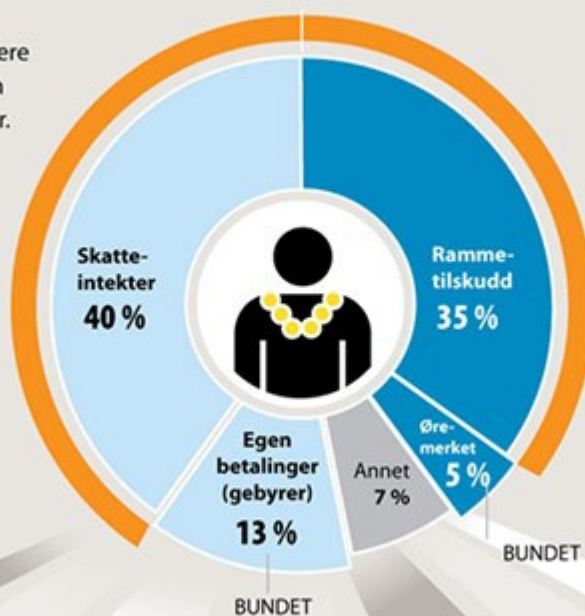
"Regjeringen vil legge til rette for sterke og levende lokalsamfunn i hele landet, og sender nå forslag til nytt inntektssystem for kommunene ut på høring. – Vi ønsker å gjøre inntektssystemet enklere og mer rettferdig, og ivareta en god distriktsprofil, sier kommunal- og moderniseringsminister Jan Tore Sanner.

Befolkningssammensetning, bosettingsmønster, infrastruktur og levekår i kommunene forandres over tid. Derfor er det et mål å oppdatere kostnadsnøkkelen med jevne mellomrom. Oppdateringen er basert på faglige analyser som forklarer hvorfor kommunenes utgifter varierer.

Slik får kommunene inntektene sine

Frie inntekter er midler kommunene fritt kan disponere uten andre føringer fra staten enn gjeldende lover og regler.

- Fra innbyggerene
- Fra staten
- Frie inntekter

Kommunal- og moderniseringsdepartementet

[Større versjon](#)

Regjeringen foreslår å fortsatt gi kompensasjon for utgifter til tjenester som skyldes lange avstander og spredt bosetting, for eksempel til grunnskole og hjemmetjeneste.

Kommuner som er ufrivillig små vil fortsatt få fullt basistilskot, som i hovedsak dekker administrasjon. Dersom det er kort avstand til nabokommunen, er kommunen frivillig liten. Slike kommuner vil få et lavere basistilskot.

- Dagens inntektssystem belønner kommuner som velger å være små. Det fører til at kommuner som slår seg sammen over tid taper inntekter. Vi vil gjøre systemet mer nøytralt og fjerne hindringer for kommunesammenslåing. Vi vil derfor skille mellom kommuner som er ufrivillig små på grunn av spredt bosetting og lange avstander, og kommuner som selv velger å være små, sier Sanner.

I forslaget foreslår regjeringen å videreføre, men målrette de regionalpolitiske tilskuddene. Regjeringen vil slå sammen de regionalpolitiske tilskuddene til ett distriktstilskudd for Sør-Norge og ett distriktstilskudd for Nord-Norge/Namdalen.

- Småkommunetilskuddet blir videreført, men vil bli mer målrettet mot kommuner som har reelle distriktspolitiske utfordringer. I tillegg ønsker vi at en større del av tilskuddene skal gis per innbygger, og noe mindre per kommune. Slik vil systemet bli mer rettferdig ved at kommuner med flere innbyggere få høyere tilskudd enn kommuner med færre innbyggere, sier Sanner.

Kommuner som bestemmer seg for å slå seg sammen i denne stortingsperioden, får beholde basistilskot og regionalpolitiske tilskudd som i dag uavkortet i 15 år, og deretter få en nedtrapping over fem år. Slik blir den økonomiske situasjonen mer forutsigbar for kommunene, samtidig som de får god tid til omstilling. Reformstøtte og omstillingsstøtte kommer i tillegg.”

OMTALE AV HØYRINGSNOTATET

Høringsnotatet kan grovt sett delast inn i 3.

- A. Nye kostnadsnøklar for kommunane
- B. Forslag til endringar i dei regionalpolitiske tilskota
- C. Oppsummering av skatteelementa i inntektssystemet

A NYE KOSTNADSNØKLAR FOR KOMMUNANE

Vi ser først kort på dagens system:

I tenesteytinga er det til dels store kostnadsskilnader mellom kommunane. Gjennom utgiftsutjamninga i inntektssystemet skal kommunane i prinsippet få full kompensasjon for dei kostnadsskilnadane som dei sjølve ikkje kan påverke. Det gjeld til dømes aldersfordelinga, og strukturelle og sosiale tilhøve i kommunen. Denne kompensasjonen skjer i praksis gjennom kostnadsnøkkelen, som består av ulike kriterium med vektorer. Gjennom kostnadsnøkkelen, og eit oppdatert sett med kriteriedata, blir utgiftsbehovet for kvar kommune berekna, og deretter blir tilskotet fordelt til kommunane etter deira varierende utgiftsbehov. Utgiftsutjamninga er ei rein omfordeling – det som blir trekt inn frå nokre kommunar blir delt ut att til andre kommunar.

Tabellen under viser samla kostnadsnøkkel for kommunane i 2016, og kva for vekt kvart kriterium har.

Kostnadsnøklar for landet – og Ørsta - 2016-tal

	2016						Høring - ny kostnadsnøkkel						ENDRING	
	HELE LANDET		ØRSTA				HELE LANDET		ØRSTA					
	Vekt	Antall	Antall	Utgifts- behovs- indeks	Pst. utslag	Tillegg/ fradrag i utgiftsutj kr per innb	Vekt	Antall	Antall	Utgifts- behovs- indeks	Pst. utslag	Tillegg/ fradrag i utgiftsutj kr per innb		
Innbyggere 0-1 år	0,0055	119 434	239	0,977575	-0,01 %	-6	0,0056	119 434	239	0,977575	-0,01 %	-6	-0	-1
Innbyggere 2-5 år	0,1268	252 867	535	1,033574	0,43 %	205	0,1445	252 867	535	1,033574	0,49 %	233	29	304
Innbyggere 6-15 år	0,2880	624 443	1 355	1,060050	1,73 %	832	0,2659	624 443	1 355	1,060050	1,60 %	768	-64	-678
Innbyggere 16-22 år	0,0210	463 560	954	1,005362	0,01 %	5	0,0233	463 560	954	1,005362	0,01 %	6	1	6
Innbyggere 23-66 år	0,0938	2 994 310	5 787	0,944141	-0,52 %	-252	0,1101	2 994 310	5 787	0,944141	-0,62 %	-296	-44	-465
Innbyggere 67-79 år	0,0453	514 829	1 110	1,053271	0,24 %	116	0,0549	514 829	1 110	1,053271	0,29 %	141	25	261
Innbyggere 80-89 år	0,0693	176 493	514	1,422708	2,93 %	1409	0,0762	176 493	514	1,422708	3,22 %	1 549	140	1 490
Innbyggere 90 år og over	0,0464	43 584	129	1,445915	2,07 %	995	0,0384	43 584	129	1,445915	1,71 %	824	-172	-1 823
Basiskriteriet	0,0226	428	1	1,141396	0,32 %	154	0,0244	428	1	1,141396	0,35 %	166	12	130
Sone	0,0132	20 423 994	91 013	2,176931	1,55 %	747	0,0101	20 423 994	91 013	2,176931	1,19 %	572	-175	-1 864
Nabo	0,0132	9 255 496	20 971	1,106882	0,14 %	68	0,0101	9 255 496	20 971	1,106882	0,11 %	52	-16	-169
Landbrukskriteriet	0,0029	1,0000	0,0039	1,915382	0,27 %	128	0,0022	1,00000	0,0042	2,075466	0,24 %	114	-14	-147
Innvandr 6-15 år, ekskl Skandinavia	0,0083	43 501	67	0,752412	-0,21 %	-99	0,0071	43 501	67	0,752412	-0,18 %	-85	14	152
Norskfødte med innvandreforeldre 6-15 år, ekskl Skandinavia	0,0009	43 136	14	0,158551	-0,08 %	-36	0,0000	43 136	14	0,158551	0,00 %	-	36	387
Flyktninger uten integreringsutskudd	0,0047	137 550	120	0,426189	-0,27 %	-130	0,0076	137 550	120	0,426189	-0,44 %	-210	-80	-850
Dødlighetskriteriet	0,0460	31 327	54	0,842083	-0,73 %	-349	0,0455	31 327	54	0,842083	-0,72 %	-346	4	40
Barn 0-15 år med enslig forsørgjer	0,0115	130 341	245	0,918259	-0,09 %	-45	0,0159	130 341	245	0,918259	-0,13 %	-63	-17	-184
Lavinntekt	0,0062	240 864	240	0,486765	-0,32 %	-153	0,0099	240 864	240	0,486765	-0,51 %	-244	-91	-970
Uføre 18-49 år	0,0046	87 649	161	0,897344	-0,05 %	-23	0,0058	87 649	161	0,897344	-0,06 %	-29	-6	-63
Opphøringsindeks	0,0139	208	0	0,237679	-1,06 %	-510	0,0086	208	0	0,237679	-0,66 %	-315	194	2 064
Urbaniteitskriteriet	0,0177	44 631 326	67 581	0,739718	-0,46 %	-222							222	2 354
Aleneboende 30 - 66 år							0,0174	482 014	776	0,786470	-0,37 %	-179	-179	-1 898
Psykisk utviklingshemmede 16 år og over	0,0461	18 564	34	0,894720	-0,49 %	-233	0,0339	18 564	34	0,894720	-0,36 %	-172	62	656
Ikke-gifte over 67 år	0,0437	328 412	718	1,068035	0,30 %	143	0,0455	328 412	718	1,068035	0,31 %	149	6	63
Barn 1 år uten kontantstøtte	0,0296	39 202	76	0,949185	-0,15 %	-72	0,0177	39 202	76	0,949185	-0,09 %	-43	29	309
Innbyggere med høyere utdanning	0,0188	1 241 076	2 007	0,790003	-0,39 %	-190	0,0194	1 241 076	2 007	0,790003	-0,41 %	-196	-6	-64
Kostnadsindeks	1,000			1,051592	5,16 %	2481	1,000			1,049710	4,97 %	2391	-90	-961

(Kjelder: KS)

Tabellen syner at med noverande kostnadsnøkkel (inntektssystem) så er Ørsta kommune 5,16% dyrare å drifte enn landssnittet. Med ny kostnadsnøkkel (inntektssystem) så vert Ørsta kommune 4,97% dyrare å drifte enn landssnittet.

Kostnadsnøklane er delt inn i desse delkostnadsnøklane:

- Pleie og omsorg
- Grunnskule
- Barnehage
- Administrasjon, miljø og landbruk
- Sosialtenester
- Kommunehelse
- Barnevern

Under er det gjort greie for dei **endingane** som regjeringa foreslår i notatet:

Delkostnadsnøkkel Pleie og omsorg

Innbyggjarar 0-66 år og basiskriteriet vert vektta opp.

Innbyggjarar 90 år (og over) og psykisk utviklingshemma 16 år (og over) vert vektta ned.

NB: Nedtrapping av psykisk utviklingshemma vil også berøre toppfinansieringsordninga for ressurskrevjande tenester.

Delkostnadsnøkkel grunnskule

- Kriteriet norskfødte 6- 15 år med innvandrareldre (eksl Skandinavia) går ut
- Sone og nabokriteriet vert vekta ned
- Innbyggjarar 6- 15 år vert vekta litt opp

Delkostnadsnøkkel barnehage

- Barn 1 år utan kontantstøtte vert vekta ned frå 0,18 til 0.10
- Barn 2-5 år vert vekta opp frå 0,71 til 0,78
- Ingen endring i utdanningskriteriet

Når det gjeld siste kulepunkt (ingen endring i utdanningskriteriet) så står det mellom anna dette på side 36 i høyringsnotatet:

....."Etter 2011 har departementet gjort nye analyser med oppdaterte tall jevnlig. Disse analysene har alle vist at dagens delkostnadsnøkkel har holdt seg godt, og alle kriteriene har vært stabile og statistisk signifikante i hele perioden. Det har siden innføringen av delkostnadsnøkkelen i 2011 blitt stilt spørsmål ved om utdanningskriteriet er et godt kriterium til å forklare forskjeller i kommunenes utgifter til barnehage. Kriteriet har til dels blitt oppfattet som et normativt kriterium. Alle analyser siden 2011 har imidlertid vist at dette er et godt kriterium for å fange opp faktiske kostnadsforskjeller mellom kommunene.".....

Høyringsnotatet omtalar også ein alternativ delkostnadsnøkkel for barnehage:

- Barn 1- 5 år med vekt på 0,8093
- Antal heiltidstilsette 20-44 år med vekt på 0,1907

Den alternative delkostnadsnøkkelen har i følgje KS lågare forklaringskraft enn vidareføring av dagens kriterium.

Andelen innbyggjarar med høg utdanning er under 20% (av totalt innbyggartal) i Ørsta kommune. Likevel har kommunen høg dekningsgrad når det gjeld barn i barnehage. Den noverande kostnadsnøkkelen har ikkje fanga heilt opp situasjonen i Ørsta kommune. Etter innføring av gratis kjernetid i barnehagane er Ørsta kommune usikker på kor godt delkostnadsnøkkelen vil passe i framtida.

Delkostnadsnøkkel administrasjon, miljø og landbruk

Denne nøkkelen vert splitta i 2:

- Administrasjon og miljø
 - Landbruk
-

Administrasjon: Ingen endring

Landbruk: Areal dyrka mark ut går ut. Antall jordbruksbedrifter får større vekt

Samla: Landbruk og basis får mindre vekt- Antall innbyggjarar går tilsvarande opp.

Delkostnadsnøkkel sosiale tenester

Urbanitetskriteriet utgår, og vert erstatta med aleneboende 30-66 år (med litt lågare vekt).

Opphopningsindeksen vert vekta ned frå 0,28 til 0,17.

Desse kriteria vert vekta opp:

- Innbyggjarar 16-66 år
- Flyktningar utan integreringstilskot
- Uføre 18-49 år

Delkostnadsnøkkel kommunehelse

Dødelighetskriteriet går ut.

Innbyggjar over 22 år ver delt i 2 grupper (23-66 år og over 67 år).

Desse kriteria er vekta opp:

- Basiskriteriet
- Innbyggjar 67 år og eldre

Desse kriteria er vekta ned:

- 0-22 år
- 23-66 år
- Sone
- Nabo

Delkostnadsnøkkel Barnevern

Det er ingen endringar i kriteria (dvs ingen kriterium er fjerna eller nye er innført).

Men på desse kriterium er vektinga endra:

- Innbyggjarar 0-22 år (ned)
 - Barn 0-15 år med einsleg forsørgjar (opp)
 - Låg inntekt (opp)
-

Tabell – oppsummering – Ørsta kommune

Sektorer	2016	Høringsdok	Endring i pst
	Kostnadsindeks	Kostnadsindeks	
Barnehage	0,99050	0,99693	0,6 %
Administrasjon	1,04622	1,04453	-0,2 %
Skole	1,07955	1,07496	-0,4 %
Pleie- og omsorg	1,13788	1,12799	-0,9 %
Helse	1,06692	1,08751	1,9 %
Barnevern	0,88602	0,84464	-4,7 %
Sosialhjelp	0,62140	0,69436	11,7 %
Ny kostnadsnøkkel	1,05159	1,04971	-0,2 %

(Kjelde: KS)

Konklusjon delkostnadsnøklar/kostnadsindeks

Forslaget til nye kostnadsnøklar er hovedsakelig ei oppdatering/mindre justering av dei kostnadsnøkklane som gjeld i dag. Kostnadsnøkkelen for administrasjon inkluderer politikk og landbruk.

Når det gjeld kostnadsnøkklane for barnevern og sosialhjelp, ser det ut til å vere vesentlege endringar for Ørsta kommune sin del.

Ørsta kommune har eit samla netto tap på kr **961 000** som følgje av dei endringane i **delkostnadsnøkklane** som vert foreslått.

Forslaget til endringar i utgiftsutjamninga resulterer i auka vektlegging av demografi og mindre vektlegging av busettingskriteriet. Ørsta kommune er den nest største landbrukskommunen i Møre og Romsdal. Kommunen består av eit sterkt sentrum og to store bygder ca 2 mill utanfor sentrum. I tillegg har kommunen fleire mindre bygder. Dette gjer at Ørsta kommune tek ut stordriftsfordelar i sentrum, men har også smådriftsulemper til dømes i samband med reiseavstand for barnehagebarn og skuleelevar over Hjørundfjorden, mellom Øye til Sæbø.

Tap som følgje av endring i basistilskot ved innføring av strukturkriteriet kjem i tillegg (sjå neste avsnitt).

Nytt strukturkriterium

Høringsforslaget presenterer vidare eit opplegg for å skilje mellom frivillige og ufrivillige smådriftsulemper, gjennom bruk av eit strukturkriterium for fastsetting av basistilskot. Det måler reiseavstand for den enkelte innbyggjar for å møte 5 000 innbyggjarar vert målt med utgangspunkt i grunnkretsens befolkningsmessige sentrum). Gjennomsnittet for alle kommunens innbyggjarar blir kommunens verdi. Kommunens verdi vert målt mot 3 alternative grenseverdier:

- 25,4 km
- 16,5 km
- 13,3 km

Strukturkriteriet vert nytta til å gradere kommunens basistilskot. Medan alle kommunar i dag får eit fullt basistilskot, 13,2 mill. kroner i 2016, ville bruken av eit strukturkriterium medført at kommunen ville fått mellom 0 og 13,2 mill. kroner i basistilskot.

Kommunesektorens samla inntekter vil ikkje bli berørt av forslaget, fordi reduksjonen i basistilskot vil bli beholdt i det samla inntektssystemet, men gir omfordelingsverknader mellom kommunane.

- Kommune som har lang reiseavstand for å nå 5.000 innbyggjarar vil oppretthalde tilskottet på om lag 13,2 millionar i 2016-kroner
- Kommune som ligg tett opp til 5.000 innbyggjarar vil få dette beløp redusert i takt med kortare reiseavstand

KS har gjort utrekningar som viser konsekvensar for den enkelte kommune.

Tabellen under viser Ørsta kommune sitt tap målt mot dei 3 ulike grenseverdiane:

Grenseverdi	25,4 km	16.5 km	13,3 km
Basistilskot før nytt inntektssystem	kr 13 200 000	kr 13 200 000	kr 13 200 000
Frådrag for nytt strukturkriterium	kr 4 895 000	kr 4 432 000	kr 3 755 000
Korrigert basistilskot	kr 8 305 000	kr 8 768 000	kr 9 445 000

B FORSLAG TIL ENDRINGAR I DEI REGIONALPOLITISKE TILSKOTA

Det er i dag 3 regionalpolitiske tilskot i inntektssystemet:

- Småkommunetilskot (kommunar som har færre enn 3200 innbyggjarar)
- Nord Norge og Namdalen tilskot
- Distriktstilskot Sør Norge

Ørsta kommune kvalifiserer sjølvstøtt ikkje for dei 2 første tilskota. Vi er heller ikkje definert til å ha store nok distriktsutfordringar til å kome inn under Distriktstilskot Sør Norge.

Det vert foreslått å slå saman småkommunetilskot og Driftstilskot Sør Norge til eit tilskot. Ein kan ikkje sjå at dette har konsekvensar for Ørsta kommune.

C OPPSUMMERING AV SKATTELEMENTA I INNTEKTSSYSTEMET

Høyringsnotatet har ein omtale av dagens ordning:

Utjamning av skatteinntekter skjer løpande gjennom året. Systemet fungerer slik:

- Kommunane får kompensert 60 % av differansen mellom eige skattenivå og skattenivået på landsbasis.

- Kommunar med skatteinntekter over landsgjennomsnittet blir trekt 60 % av differansen mellom eige skattenivå og landsgjennomsnittet.
- Kommunar som har skatteinntekter under 90% av landsgjennomsnittet, får kompensert 35% av differansen mellom eigne skatteinntekter og 90% av landsgjennomsnittet. Ørsta kommune sin skatteinngang høyrer til i denne kategorien. Det er utfordrande å ha skatteinntekter/sum rammetilskot under landssnittet. Eit lågare inntektsnivået enn landssnittet set krav til at kommunen driv tilsvarande effektivt dersom innbyggjarane skal ha likeverdig tenestetilbod.

Høyringsnotatet slår fast at selskapsskatten skal vere ein del av skatteutjamninga. Det er ingen konkrete forslag til endringar i dagens modell.

Skatteandel er definert som kor mykje skatteinntektene utgjer av kommunesektoren sine samla inntekter. Regjeringa seier at skatteandel er noko som vert bestemt i samband med kommuneopplegget i statsbudsjettet for kvart år. Regjeringa seier følgjande i regjeringsplattforma:

Del 10 – Kommunal:

«Kommunene har ansvaret for grunnleggende velferdstjenester, og skal være mest til for de som trenger det mest.»

«For at kommunene skal kunne ivareta sine oppgaver, er det nødvendig med en robust, forutsigbar og god kommuneøkonomi. Det er behov for en helhetlig gjennomgang av inntektssystemet for fylker og kommuner. Regjeringen vil la den enkelte kommune beholde mer av sine egne skatteinntekter. Blant annet skal kommunene få beholde en del av selskapsskatten der hvor verdiene er skapt. Regjeringen vil styrke økonomien i kommuner med store investeringsbehov som følge av sterk befolkningsvekst. Regjeringen vil gjennomføre endringene gradvis og på en forutsigbar måte.» (Understreking gjort av rådmann)

Rådmannen gjer merksam på at nivået på at skatteandel har store fordelingsmessige konsekvensar:

- Høg skatteandel er ein fordel for skatterike kommunar (slik søm Herøy og Ulstein kommunar i vår region)
- Låg skatteandel er ei ulempe for skattefattige kommunar (slik som Ørsta og Volda kommunar).

Vurdering og konklusjon:

Ørsta kommune kan i verste fall miste nesten 5,9 mill kr (der 4,9 mill kr er knytt til strukturkriteriet) slik høyringsnotatet ligg føre.

Ved kommunesamanslåing vil bortfall av basistilskot (knytt til strukturkriteriet) bli fullt ut kompensert i 15 år, og deretter fasa ut over dei neste 5 åra.

Det er eit par utfordringar knytt til høyringsnotatet. For det første vert det skissert fleire ulike modellar. 2 alternativ på delkostnadsnøkkel på barnehage og grenseverdiar på reiseavstand er døme på det. Kor mykje Ørsta kommune tapar er

avhengig av kva for modell som vert valt. For det andre seier høyringsnotatet ingenting om framtidig skatteandel. Nivået på skatteandel har store fordelingsverknader mellom kommunane.

Forslaget gir heller ikkje gode nok avklaringar på kva basistilskot som skal gjelde frå 1. januar 2017 dersom ein har vedtak om kommunesamanslåing. Skal nytt basistilskot, eller skal dagens basistilskot, gjelde fram til samanslåingstidspunktet?

Ein vesentleg faktor som er underkommunisert er at inntektssystemet er eit omfordelingssystem der staten fastheld storleiken på kaka, slik at endringar inneber at ein må redusere frå nokre kommunar for å styrke andre. Det store grepet i dette forslaget er at kommunar rundt 9-10 000 innbyggjarar og oppover vert bidragsytarar for å styrke byane.

Endringa er lagt opp til å stimulere kommunesamanslåing og kompensere for kostnadene med den demografiske utviklinga knytt til hovudsakleg til urbanisering rundt dei sentrale områda i landet. Ein kan godt diskutere om det er rett at endringa av inntektssystemet vert lansert før ein gjennom lokale prosessar har landa kommunestrukturen, jfr kommunalministeren sine uttrykte intensjonar om at ein lokalt skal kome til semje om korleis kommunekartet skal sjå ut. No tek regjeringa sjølv grep om kommunekartet slik at dette i stor grad kjem til å samsvare med korleis ein kjem ut i det nye inntektssystemet. Rådmannen har også forståing for at regjeringa gjennom inntektssystemet stimulerer til kommunesamanslåing når det allereie er slått fast at det er eit fleirtal på Stortinget for å gjennomføre ei kommunereform.

Dersom det vert mange kommunar som slår seg saman og utløyser eingongstilskot og reformtilskot, vert dette ein betydeleg meirkostnad. Det er viktig at tilskota i samband med kommunereforma kjem i tillegg til den samla summen som vert fordelt mellom kommunane.

Økonomiske konsekvensar:

Ørsta kommune taper på forslaget til endringane i kriterienøkklane. Ørsta kommune vil tape på forslaget til innføring av strukturkriteriet dersom kommunen held fram som eiga kommune. Ørsta kommune vil tape på eventuell endring av forholdet mellom skatt og ramme der skattedelen vert auka. Det er det til ein kvar tid gjeldande inntektssystem som avgjer nivået på tenesteproduksjonen (kvantitet og kvalitet). Korleis innbyggjarane vil merke desse endringane dersom dei vert vedtekne, handlar om kor vidt kommunestyret vil tilpasse seg desse endringane gjennom kommunestruktur og tenestestruktur.

Wenche Solheim
Rådmann

Andrea Fivelstad
Økonomileiar
